

**Autonomia
fiskalna
i jej wpływ
na działania
samorządów**

Autonomia fiskalna i jej wpływ na działania samorządów

Agnieszka Kopańska

Grzegorz Kula

Joanna Siwińska-Gorzelał

Grażyna Bukowska

Magdalena Młochowska

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2018

Recenzent: prof. dr hab. Jerzy Wilkin

Redakcja: Marta Höffner

Korekta: Joanna Barska

Projekt okładki: Katarzyna Juras

Copyright © 2018 by Wydawnictwo Naukowe Scholar Sp. z o.o., Warszawa

Publikacja została dofinansowana z środków Narodowego Centrum Nauki
w ramach projektu badawczego nr 2014/13/B/HS4/03204

ISBN 978-83-7383-923-6

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Wiślana 8 (róg Browarnej), 00-317 Warszawa
tel./faks: 22 692 41 18; 22 826 59 21; 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej w. 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze
Skład i łamanie: WN Scholar (Stanisław Beczek)
Druk i oprawa: Totem, Inowrocław

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. Decentralizacja fiskalna i jej pomiar	11
1.1. Problemy mierzenia decentralizacji fiskalnej	13
1.2. Autonomia wydatkowa polskich gmin i miast na prawach powiatu – próba kwantyfikacji	17
1.3. Zróżnicowanie samodzielności wydatkowej i dochodowej polskich gmin i miast na prawach powiatu – analiza dla lat 2000–2014	30
2. Autonomia wydatkowa gmin i miast na prawach powiatu wobec wybranych zadań – przegląd regulacji	43
2.1. Wydatki polskich gmin i miast na prawach powiatu na pomoc społeczną i oświatę	43
2.1.1. Zadania samorządów z zakresu oświaty	44
2.1.2. Zadania samorządów z zakresu pomocy społecznej	49
2.2. Zadania polskich gmin i miast na prawach powiatu w zakresie kultury i sportu	56
3. Efektywność alokacyjna zdecentralizowanych wydatków	61
3.1. Dostosowanie wydatków samorządów do preferencji mieszkańców – przegląd literatury	62
3.2. Determinanty wydatków gmin i miast na prawach powiatu na wybrane zadania lokalne – badanie empiryczne	70
3.3. Wpływ autonomii dochodowej i wydatkowej na dopasowanie wydatków do preferencji ludności – badanie empiryczne	82
3.3.1. Wydatki samorządów o różnej samodzielności dochodowej i wydatkowej	82
3.3.2. Wpływ zmian w autonomii wydatkowej na wydatki samorządów	90
3.4. Podsumowanie	95
4. Efektywność kosztowa	98
4.1. Przegląd literatury dotyczącej efektywności kosztowej zdecentralizowanych wydatków	99
4.2. Metody oceny efektywności kosztowej	101
4.3. Wybór nakładów i efektów dla analizowanych zadań samorządów	106
4.4. Dane wykorzystane w analizach efektywności kosztowej	111
4.5. Efektywność kosztowa wydatków polskich gmin – analizy empiryczne	112
4.6. Efektywność kosztowa w obszarze edukacji	117
4.7. Efektywność kosztowa w obszarze pomocy społecznej	130
4.8. Efektywność kosztowa w obszarze kultury	140

4.9. Efektywność kosztowa w obszarze sportu	151
4.10. Podsumowanie	162
5. Decentralizacja fiskalna a perspektywy rozwojowe	164
5.1. Wpływ decentralizacji na perspektywy rozwojowe – rozważania teoretyczne	165
5.2. Decentralizacja a perspektywy rozwoju – omówienie wybranych badań empirycznych	171
5.3. Decentralizacja a perspektywy rozwojowe gmin w Polsce	173
5.3.1. Miary rozwoju społeczno-gospodarczego gmin w Polsce	174
5.3.2. Dane wykorzystane w badaniach i metodologia	177
5.2.3. Wyniki badań empirycznych	178
5.4. Podsumowanie	187
6. Reeleksje wójtów, burmistrzów i prezydentów a poziom autonomii fiskalnej	189
6.1. Konsekwencje reelekcji	190
6.1.1. Szanse na reelekcję i hipoteza głosowania ekonomicznego	192
6.1.2. Podatki a reelekcja	193
6.1.3. Polityka wydatkowa a reelekcja	195
6.1.4. Reeleksja a scena polityczna	196
6.1.5. Afiliacje partyjne	198
6.2. Wpływ poziomu decentralizacji na reeleksje urzędujących wójtów, burmistrzów i prezydentów – analiza empiryczna	199
6.3. Wpływ poziomu autonomii fiskalnej na szansę reelekcji – wyniki badania	205
6.4. Podsumowanie	209
Zakończenie i wnioski	211
Załącznik – opis zmiennych wykorzystywanych w badaniu efektywności alokacyjnej	216
Bibliografia	222
Spis tabel	239
Spis rycin	242
Spis map	243
Noty o autorach	244
Indeks nazwisk	245